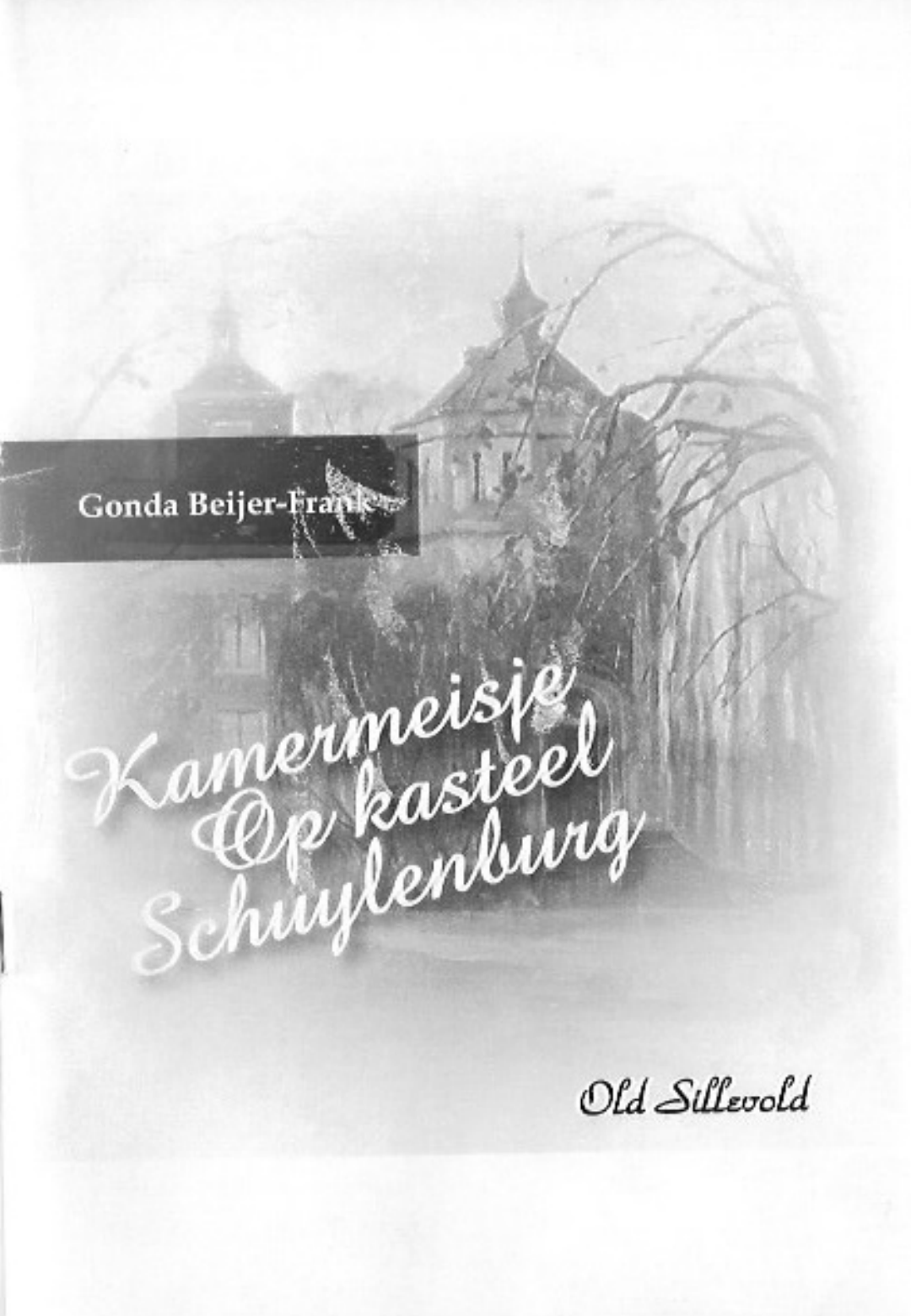

23augustus 2006

SILVOLDE - De Heemkundige Vereniging Old Sillevold heeft een boekje uitgebracht over het voormalige kasteel Schuylenburg in Silvolde. In het boek verhaalt de 83-jarige Gonda Beijer-Frank over haar belevenissen als kamermeisje in de oorlogsjaren.

Gonda Beijer-Frank

*Kamermeisie
Op kasteel
Schuylenburg*

Old Silleevold

Gonda Beijer-Frank

Kamermeisje
op kasteel
Schuylenburg

Met dank aan
Annita en Nolita Kieft
Ben Vriezen (tekeningen, maquette)
Bernard Dorrestijn
André Tangelder
Eric Kunst

De zusjes Truus en Gonda Frank op bordes kasteel Schuylenburg

Gonda Beijer-Frank

Kamermeisje
op kasteel
Schuylenburg

Een uitgave van de heemkundige vereniging

Old Sillevold

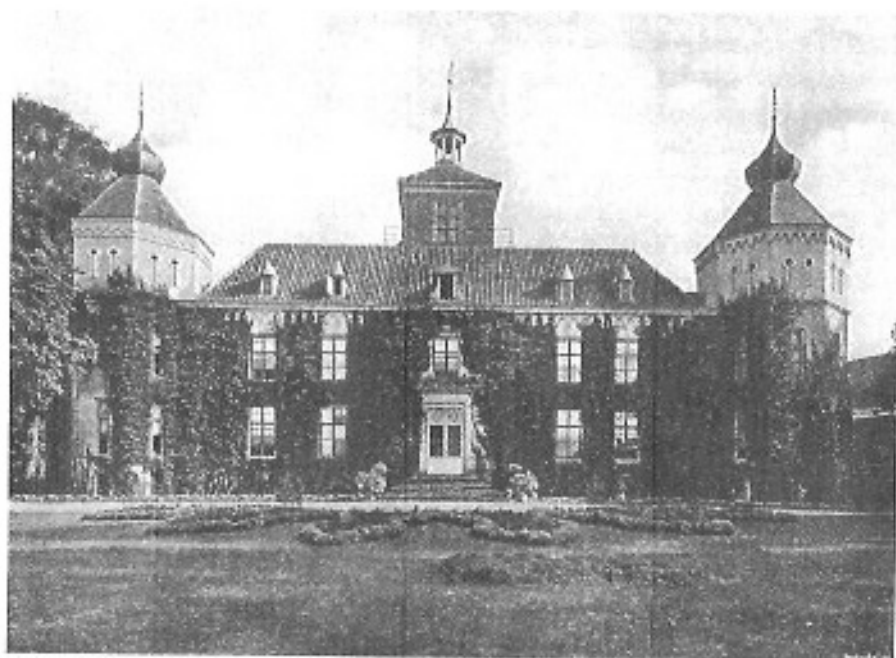
Bij de vooromslag:
Kasteel Schuylenburg bij Silvolde, detail schilderij Jack Aué, 1942

Jacobus Cornelis Reinier Aué (1895) reisde in 1942 in opdracht van het gemeentebestuur van Bussum naar Terborg - Silvolde af om een schilderij van de Schuylenburg te maken. De gemeente Bussum bood het schilderij vervolgens aan de oud-Terborgenaar Gradus J. Wormmeester aan, dit ter gelegenheid van zijn afscheid als hoofdbambtenaar bij de gemeente Bussum.

Het schilderij kwam nadien in het bezit van zijn dochter, mevrouw J.G. Boxman-Wormmeester, die het in 1997 aan de gemeente Wisch schonk.

Copyright © 2006 heemkundige vereniging *Old Sillevold*
Ontwerp en samenstelling: Eric Kunst

De inhoud van het opgenomen artikel valt
onder de verantwoordelijkheid
van de auteur

Kasteel Schuylenburg, voorzijde, Terborgse kant

Laat ik m'n verhaal maar beginnen met wat herinneringen uit m'n kinderjaren in Silvolde. Ik was nog een heel jong kind van een jaar of zes toen wij altijd gingen spelen bij Kemperman aan de Houtplaats, Leo Kemperman, waar nu de bank is, de Rabobank. De Kempermans hadden daar een prachtige villa met een hele grote tuin, naast Hotel Hatbers. Deze villa is later afgebroken. Daar was de speelplaats van mij en mijn vriendinnen. Bij Kemperman in de tuin hadden ze aspergebedden, daar stonden er veel van. We hielpen vaak om bloempotten over de koppen van de asperges te zetten. De aspergekoppen kwamen boven het zand uit en mochten niet teveel in de zon staan, want dan werden ze blauw en de koppen moesten mooi wit blijven. Als ze ver genoeg omhooggekomen waren werden ze met een speciaal mes gestoken, maar dat mochten wij niet doen. Later in augustus als de oogst was afgelopen, ze hadden geloof ik drie of vier grote aspergebedden, dan kwam er van dat mooie groen op de bedden, dat hele mooie fijne groen.

Op Koninginnedag, Koningin Wilhelmina was jarig, hadden wij een bolderkar. We kochten een tol oranje crêpe papier bij Witteveen en namen dat mooie fijne groen van de aspergebedden en hebben daarmee toen de kar versierd. Er was toen in die dagen in Silvolde niets te beleven voor de kinderen, er was helemaal niets. We waren de hele dag druk geweest met die bolderkar en in de middag trokken wij met de kar, al zingend door Silvolde, door de straten. De mensen keken en dan naar ons en dan hoorden we ze zeggen: "Och, ze hebben ook niks voor de kinderen".

Koningin Wilhelmina en Prins Hendrik

Op een keer kwam een buurmeisje aanfietsen, zij werkte op kasteel Wisch, maar dat wist ik helemaal niet. Zij is later kokkin geworden. Zij vroeg mij: "Wil je met mij meegaan?".

Ik vond dat wel leuk en ging bij haar achterop de fiets en we fietsten naar Terborg. In Terborg de Laan van Wisch op en achter om het kasteel heen. Zo kwamen wij bij de familie van Schuylenburch op kasteel Wisch. Ik was nog maar een klein kind en ik kan me nog herinneren dat we binnen kwamen in een hele grote kamer en ik vond het allemaal heel groot, zo imponerend. Ze hadden beige vloerbedekking met rozerood. Ik kende helemaal geen vloerbedekking. En dan met rozerood!

Meneer en mevrouw zaten in clubfauteuils en van een schaalje met koekjes of snoepjes, dat weet ik niet goed meer, mocht ik iets pakken. Daarna gingen wij met de fiets binnendoor, een pad door de weilanden, door poortjes heen naar de Schuylenburg. De Schuylenburch was familie. We moesten daar waarschijnlijk een boodschap afgeven. Toen wij daar aankwamen zat een mevrouw, aan de Terborgse kant, boven aan de trap.

De deuren waren open en ze zat te werken op een stoel. Ze had een heel

prachtig iets van zwart tule over zich heen. Ze zat in de namiddagzon. Het buurmeisje vertelde haar iets, maar het ontging mij wat het was. Mevrouw antwoordde en ging toen achterom naar de keuken en ik ging ook mee. Daarna gingen wij weg.

Ik vond het zo'n belevenis dat ik het nu nog weet. Later kwam ik er achter dat het mevrouw Van Loon was. Mevrouw Van Loon was hofdame van Koningin Wilhelmina geweest en haar man de kamerheer van Prins Hendrik en ze hebben tijdelijk op de Schuylenburg gewoond.

Prins Hendrik kwam daar wel voor de jacht. Heel Silvolde was dan in rep en roer. Dat was dan een hele toestand, het hele kasteel was dan verlicht en de rode loper was uitgelegd. In Silvolde zeiden ze: "Als de rode loper wordt uitgelegd dan is er wat bijzonders". Er was natuurlijk ook een jachtfestijn.

Daarna heeft het kasteel een hele tijd leeggestaan, tot de oorlog.

Tijdens de oorlog kwam hetzelfde buurmeisje, zij was toen al jaren kokkin op kasteel Wisch, vragen of ik zin had om kamermeisje te worden op Schuylenburg. Ze hadden gebrek aan een kamermeisje. Een kokkin hadden ze al en ook een werkster. En Böhmer, die in Silvolde woonde, was daar ook. En een rentmeester, de heer Welling. De rentmeester is laat getrouwd en had een zoon, Bennie. Böhmer was samen met de andere arbeiders bij de Wellings in dienst op het kasteel. Böhmer was heel vaak op het kasteel om voor hout te zorgen. Wij hadden op het kasteel overal houtkachels en hij zorgde ervoor dat bij alle kachels altijd houtvoorraad was en aanmaakhout. Ze zullen ook wel een tuinman hebben gehad.

Ik was achttien toen ze me vroegen om kamermeisje te worden en ik was al op zoek naar iets. Ik had geloof ik al een jaar bij mijn zuster in de kapsalon gewerkt, bij kapper Jansen. Ik was ook al naar de huishoudschool in het klooster geweest, bij de zusters. Ik ben ook nog heel even op de Markt geweest bij Pierik, zij hadden een knuidenierswinkel. Het was niet zo'n drukke winkel. In die tijd kregen een paar mensen van de kerk of de gemeente een kleine toelage en die kwamen dan elke keer een klein beetje boodschappen halen. Er kwamen ook veel bedelaars aan de deur in die tijd. Bij Pierik werd er een maal per jaar geslacht en dan maakten ze ook zelf worst, het waren nog heel ouderwetse mensen, ze sneden zelf spek, blokjes spek.

Mevrouw Pierik bewaarde zakjes met kleine blokjes spek en gaf die aan de bedelaars mee als ze aan de deur kwamen. Maar ook de scharensleep kwam aan de deur.

Ik was achttien en ben toen naar de Schuylenburg gegaan. Het was in de oorlog en ik had als kind al gedroomd van sprookjesachtige kastelen. Het lokte me wel en ik vond het er leuk om te werken. Ik heb er hele leuke jaren gehad, moet ik zeggen. Het was heel anders dan normaal werk. Het was een kasteel, niet in de gloriejaren, maar toch!

Nu moet ik eerst vertellen hoe de familie in elkaar zat.

De bewoners van kasteel Schuylenburg waren op dat moment, jonkheer Frank van Schuylenburch en zijn vrouw Sonia. (Opmerking: de familie heette: Van Schuylenburch; het kasteel heette: Schuylenburg) Zij hadden geen kinderen. Zij kwamen uit Wiesbaden en hadden heel lang in een hotel gewoond. Meneer had reuma. Ze waren gevlucht voor Hitler en kwamen op het kasteel wonen. Ze gebruikten het kasteel maar voor een deel, omdat het

Jenny, Frank en Sonia van Schuylenburch

Op dat moment is het kasteel in Terborg beschoten. Richard was nog op zijn slaapkamer, in de toren van het kasteel. Hij is toen door een granaatscherf geraakt, in bed, in de toren. De toren is later weer opgebouwd. Richard en zijn vrouw kregen twee dochters, Elisabeth en Olga. Elisabeth is verongelukt met een vliegtuig. Zij zat in de staart van het vliegtuig. Het vliegtuig is neergestort met de staart in het water, zij is verdronken. Olga is getrouwd met jonker Vegelin van Clearbergen. Zij wonen daar nu nog. Ingo was er nooit. Hij was in Engeland en is getrouwd, dat zei het keukenmeisje, met een schoonheidskoningin. Hij kwam een keer aan de deur toen ik kamermeisje was. De bel ging. Ik bedoel op de Schuylenburg. Ik moest alle bellen uit elkaar houden, een bel voor de witte hal, een bel voor de rode hal, de keukenbel aan de achterkant. En dan was er ook nog de huistelefoon, die was door Adriaan Boer gemaakt.

Boer was heel erg bevriend met de heer van Wisch. Als de heer uitging dan was Boer altijd chauffeur. Hij is overal met de heer van Wisch naar toe geweest. Hij is als koetsier begonnen. Van Boer zeiden ze dat ze de chic van Terborg waren, dat hoorde bij het kasteel. Daar kwam ook altijd een beetje "anstendig" volk. Adriaan Boer heeft toen bij ons op het kasteel een huistelefoon aangelegd, zodat ze van de salon boven, naar beneden, naar het souterrain en naar de keuken konden bellen. Als er dus een belletje ging moest ik leren of het de huistelefoon, de witte hal, de rode hal of de keukenbel aan de achterkant was. Het duurde niet lang of ik hoorde het verschil van geluid. De bel ging. Het kwam van de witte hal. Ik maakte de deur open. Aan de deur stond een man en ik kende

Kasteel Schuylenburg, entree toren, Silvoldse kant

die hele man niet. Later vertelde ik de kokkin dat er een man aan de deur stond in een jagerspak en helemaal onder de modder en ik zei: "Wat daar nou voor een landloper aan de deur was?" Toen de kokkin hem later zag zei ze tegen mij: "Dat is Ingo, hij is van Wisch, hij is de zoon van de heer van Wisch". Dat wist ik niet. De familie kwam vaak 's middag op de thee. Ze liepen dan binnendoor, van het ene kasteel naar het andere. Niet langs de Paasberg, maar binnendoor over het pad. Ze kwamen dan met de kinderen, Olga en Elisabeth, die waren toen nog klein.

In de oorlog kwam er een dame bij. Zij kwam uit Hoog-Keppel, van de Ulenpas. Zij was de vrouw van de broer van Frank en Wigbold. Hoe die broer heette weet ik niet meer, maar ze woonden op de Ulenpas bij Hummelo-Keppel. Die mevrouw heette Jenny, zij had ook een dubbele naam. Op een dag stond ik in de kamer van meneer Frank, een kamer met allemaal boeken, of het nou zijn studeer- of werkkamer was dat weet ik niet meer. Uit het raam kijkend zag ik een boerenkar aankomen, met huisraad erop. Voor op de bok zat mevrouw Jenny van de Ulenpas, samen met de koetsier.

Kasteel de Ulenpas, Hoog-Keppel

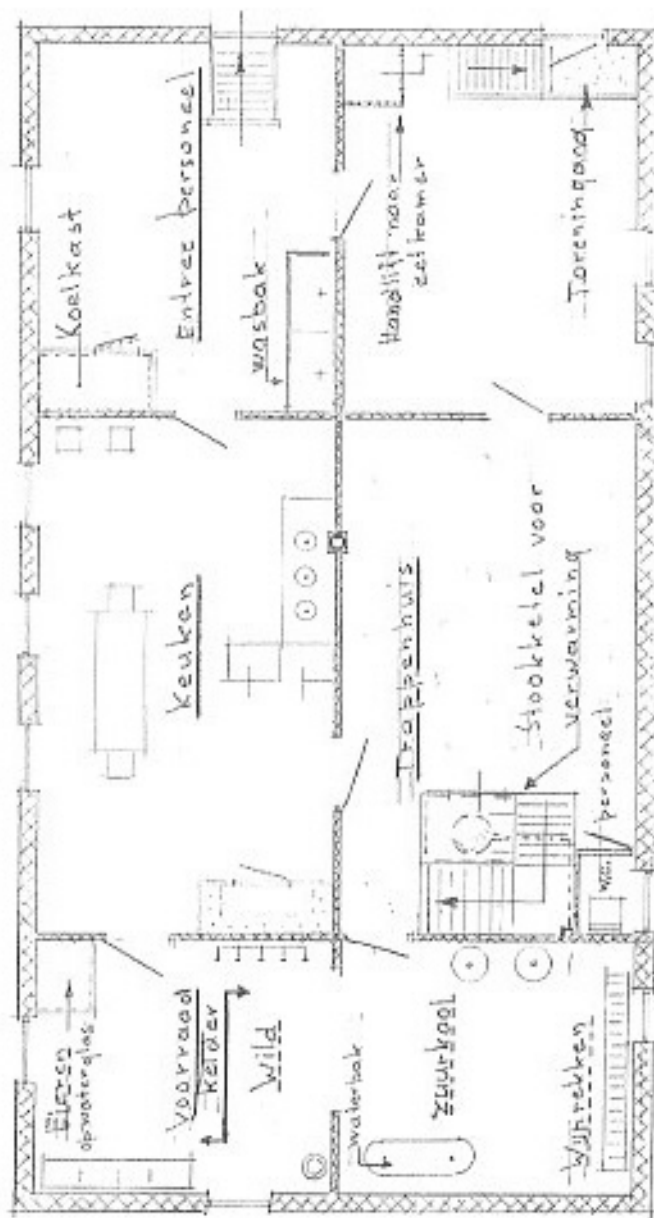
zo groot was. Mevrouw Sonia, ik weet haar achternaam niet meer, kwam uit Polen, aan de Russische grens. Ik kon haar wel verstaan. Het was een kleine vrouw, donker haar en donkere ogen. In Terborg op kasteel Wisch woonde een broer van jonker Frank. Hij was denk ik de oudste, hij werd altijd Wig genoemd. Ik vermoed dat dat een afkorting was van Wigbold. Hij had twee zonen, de ene zoon heette Richard en die is later getrouwd met een Amerikaanse. En de andere zoon die heette Ingo. Toen Richard trouwde is die op kasteel Wisch gaan wonen aan de hoge kant. Het oude echtpaar woonde aan de lage kant. Richard is in de oorlog verongelukt toen ze het kasteel beschoten hebben. Ik vergeet het nooit meer. We waren 's morgens naar de kerk gegaan en opeens hoorden we lawaai en vliegtuigen overkomen en opeens een schietrij en gedoe. De mensen in de kerk gingen tegen de muur staan, maar precies aan de verkeerde kant. We stonden aan de kant van het Marktplaatsje.

Kasteel Schuylenburg voor 1945

Kasteel Schuylenburg, voorzijde, Terborgse kant

De Schuylenburg: kelder

Zij kreeg boven-achter een kamer, een grote ruime kamer. Zij was een aardige mevrouw en haar geloof was Luthers. De familie van Schuylenburch was Hervormd, alleen juffrouw Jenny was Luthers. Haar man was overleden en is jaren burgemeester van Bennebroek geweest. Mevrouw Jenny had twee zonen; een zoon zat in Engeland en de andere in Parijs. Zij zag haar zonen bijna nooit. Ze had een grote foto en soms pakte ze die foto en dan drukte ze er een kus op. Ze had zo'n heimwee naar die jongens. Wat die jongens deden weet ik niet. Een jongen heb ik eens gezien, het was geloof ik de jongen uit Parijs; hij was komen lopen, zo zag hij eruit...

En om nou op Silvolde, de Schuylenburg terug te komen: Ik heb het daar leuk gehad. Er was een groot weiland aan de kant waar ik werkte en daar liepen koeien. En daar liep ook de gracht, heel smalletjes, meer slootachtig. Daar ging ik in de winter ook wel eens schaatsen. Aan de andere kant liep ook een gracht, maar daar was meer bos bij. Een mooi bossparkje. Er liep een bruggetje over de gracht heen en aan de andere kant was een groot grasveld. In het grasveld stonden in het voorjaar altijd bloembollen, tulpen, hyacinten, allemaal voorjaarsbloemen. Dan lag er ook nog een hele brede border. De gracht achter dat bos was bijna nooit bevroren. Alleen als het heel, heel hard vroom. Aan de andere kant was het altijd eerder dicht gevroom.

We gaan het nu hebben over de linkerhelft van het kasteel, de Silvoldse kant. De ingang was de rode hal, in de toren. De hal was achthoekig. De deuren waren rood gelakt, van dat Japanse of oosterse rood, mooie donkere lak. Er lag op de vloer een tiggervel. Ik dacht: "Daar kun je mooi over struikelen". Maar het was er nogal ruim. Voorin zat een hele mooie, grote zware deur. Achter de rode hal zat een grote zaal, een grote ruime kamer, en dat was de jachtkamer. De wanden daarvan waren bekleed met donkerrode jute, net als van een jutezak, maar dan fijner. Donkerrode jute, helemaal tot aan het plafond. Er waren twee hele hoge ramen, en daar hingen donkerrode gordijnen voor, die zo opgenomen werden met een koord. Ook waren er een paar hele lange spiegels tot op de grond, met een brede goudkleurige rand er langs. Daar konden ze zich natuurlijk goed in zien als ze zich kleedden, of het kostuum wel keurig zat. Aan de wand hing ook een rek met geweren en in het midden van de kamer stond een grote tafel met stoelen. Verder stond er niet zoveel in. Vanuit de jachtkamer kwam je in het trap-

De Schuylenburg: Begane grond

penhuis. In het trappenhuis stond een hele grote kist en die kist hebben we een keer open gemaakt met de schoonmaak. Daar zaten allemaal schoenen en ringen in, maar ook foto's van de schoonheidskoningin, de vrouw van Ingo. Het keukenmeisje, de kokkin, had bij een familie in Den Haag gewerkt (van de ambassade). Het meisje sprak behoorlijk Engels. Als ik aan het stof afnemen was sprak de familie met elkaar Engels en Frans; mevrouw Jenny sprak Frans en mevrouw Sonia Engels, of andersom.

Op een dag zei de kokkin tegen mij: "We krijgen visite". Ik zei: "Hoe weet je dat?" Ja, dat had ze natuurlijk verstaan.

De witte hal, met de stoep, die was heel mooi, een mooi groot vierkant vertrek, met een wit marmeren vloer en de deuren allemaal wit geschilderd. Met een trappetje drie treden naar beneden; daar hadden ze het toilet. En dat toilet was ook helemaal mooi in het wit. Moet je nagaan, toen! In die tijd! Midden in die mooie witte hal, hadden ze een deur naar de salon. Die deur was een mooie openslaande deur, met allemaal kleine ruitjes erin met brede schuine randen van geslepen glas. Ik vermoed dat ze met feestjes de witte hal gebruikten om te dansen. Dat was schitterend, met die mooie openslaande deuren. In de witte hal stonden tuinmeubelen van een bedrijf uit Ulft. Dat bedrijf maakte rieten meubelen. Het frame van die rieten meubelen was wel van riet, maar omdat het oorlog was, was de rest van mooi gevlochten touw in en brede ruit. In het midden stond een hele grote ronde tafel en daar hing een groot linnen kleed overheen, tot bijna op de grond. Van beige grof linnen was het kleed en langs dat kleed zat een 20 tot 25 cm brede rand met borduurwerk. Druivenranken, mooie mosgroene geborduurde bladeren en takken. De druiventrossen waren van hout met houten kralen. De mooie grote tafel met dat beige kleed erover en dan die rieten stoelen eromheen in die witte hal met die deur. Als de najaarszon erdoor scheen op dat witte marmer was dat best mooi. En dan kwam je van de witte hal in een zaal, een grote kamer en daar stond niets in. Helemaal kaal. Ik denk dat het de feestzaal was.

Uit de rechteertoren, door de torenkamer kwam je in de eetkamer. In de eetkamer stond een grote kast met serviesgoed en een tafel met stoelen. Hier aten ze 's avonds. In deze eetkamer zaten ook openslaande deuren, maar gewoon van hout, niet zo mooi als die andere deuren. Er zat een kast in de andere kamer en als je de deurtjes van de kast openmaakte zag je de lift.

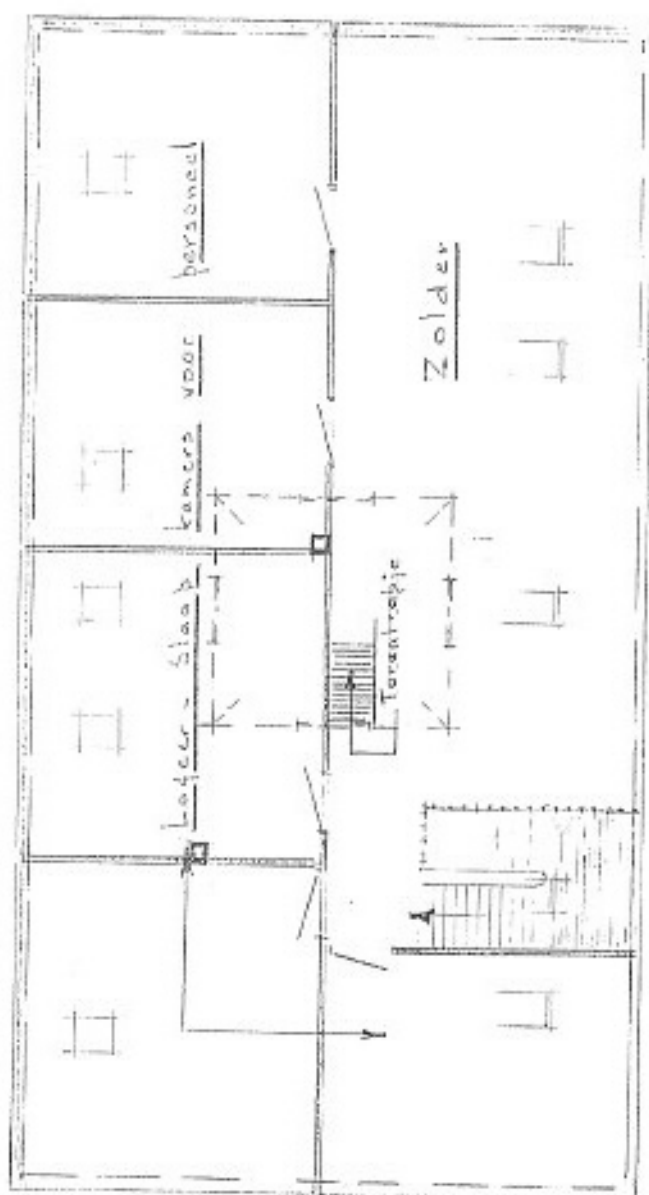
De Schuylenburg: 1e Verdieping

Beneden in de kelder was er ook zo'n kast. Als er bijvoorbeeld 's avonds een diner was, met grote schalen en zo, dan zette ik beneden een dienblad in de lift en draaide aan een wiel en dan ging de lift omhoog. Ik rende dan naar boven over de trap in de toren naar de kast boven en dan kon ik het dienblad er uit pakken en meenemen naar de eetkamer. En met het afruimen na het diner deed ik hetzelfde. Ik zette het er boven allemaal in, draaide weer aan het wiel, liep naar beneden en in de keuken pakte ik het er weer uit. Achter de toren aan de Ulfse kant, was een plaatsje, ommuurd, waar we de fietsen in zetten en je kon van daaruit in de toren komen. Een soort binnenplaatsje. Later zetten wij de fietsen in de toren. Er zat een muur omheen, een hele oude muur. Daar was ook de woning van Welling. Het huis van Welling zat niet vast aan het kasteel, er zat ruimte tussen. Je kon er tussendoor. Mevrouw Jenny had een keer een tent meegebracht en mevrouw Sonia die vond dat helemaal niet leuk. Die tent kon je draaien en daarbovenop stond een vlaggetje of een haantje, wij vonden het prachtig. De tent had een vloer. Het gestreepte dak was gedeeltelijk dicht en kon je naar de zon draaien. Het was om buiten te zitten. Misschien hebben ze het wel gebruikt op de Ulenpas bij tuinfeestjes, wie zal het zeggen? Ze hebben er nooit in gezeten. Het duurde niet lang, toen was het ding weer weg; mevrouw Sonia vond het niet mooi.

Ik schakel nog weer even terug naar een tijdje eerder. Meneer Frank en mevrouw Sonia waren toen nog maar met zijn tweeën. Mevrouw ging toen altijd 's morgens boodschappen doen. En ze hadden vaste huisregels. Ik kwam 's morgens. Het keukenmeisje bleef er slapen, die was er wel. Ze dachten dat wij thuis centrale verwarming hadden, maar dat hadden we helemaal niet. Ik liet ze maar zo wijs, dan kon ik 's avonds fijn naar huis. 's Morgens om acht uur was ik er weer. Eerst werd het ontbijt klaargemaakt door het keukenmeisje en dan ging ik met het blad via het trappenhuis naar boven. Boven de bibliotheek was de slaapkamer van meneer. Meneer had reuma, hij was de zieke meneer en lag apart. Achter de slaapkamer lag de badkamer en daarachter de mooi grote slaapkamer van mevrouw. Op de slaapkamer van mevrouw stond een lits-jumeaux en een grote ronde tafel met stoelen. Bovengekomen met het ontbijt en de krant moest ik de kachel nog aanmaken. Aanmaakhout en papier lagen er al in en hout lag er al bij; dat had Böhmer verzorgd. Ik bleef erbij tot het vuur goed brandde en deed

De Schuylenburg: Zolder

er nog wat extra hout bij. Ik zette het ontbijt op tafel en deed de gordijnen open. Meneer kwam van zijn kamer en dan gingen ze samen ontbijten en de krant lezen. Als de post al was geweest had ik die ook al meegenomen, maar soms ook bracht ik de post later. Daarna ging ik naar beneden naar de salon en deed ik hetzelfde. De kachel aanmaken en het hout erop tot hij goed brandde, zodat het vast een beetje warm was. Een beetje opruimen, want de avond tevoren hadden ze in de salon gezeten. De planten water geven. Een beetje met de stofzuiger rond als er wat lag. Stof afnemen voor het oog, zodat het allemaal netjes was. Hetzelfde deed ik in de eetkamer en dan keek ik even vóór bij meneer zijn kamer. Om tien uur kwamen mevrouw en meneer naar beneden, dan hadden ze zich gekleed. Meestal gingen ze boodschappen doen of meneer ging naar zijn eigen kamer toe en mevrouw ging vaak weg. Ze gingen ook wel samen weg. Dan ging ik naar boven toe, de bedden in orde maken en schone handdoeken klaar leggen.

De badkamer werd weinig gebruikt, want ze hadden geen warm water. Onder in de kelder was een hele grote ketel, een heel groot geval, waar, ik weet niet hoeveel liter water in zat en een stokerij daaronder. Af en toe zeiden ze tegen Böhmer: "Wij willen in bad". Dat had heel wat voeten in aarde, want dan moest er heel lang gestookt worden voor dat al dat water warm was. Maar dan zat er wel heel veel in. Het water kwam naar boven door een pomp die erop zat. Het water werd naar boven gepompt. Dan hadden ze warm water boven en konden ze uitgebreid in bad gaan. Ze gingen één keer in de week of veertien dagen in bad. Het was ook in de oorlog moet je denken.

Beneden hadden we een fietsenhok, dat zat in de toren aan de achterkant en daar gingen we met een trapje naar beneden, naar een ruimte waar een paar koelkasten of diepvriezers stonden. Ze hadden daar ook een hele grote ouderwetse stenen bak, waar vroeger, denk ik, wild in klaargemaakt werd. Een grijze gootsteenbak. In de zomer hebben we wel eens gehad, als we 's avonds thuis kwamen, dat die bak vol zat met slakken en dan gooiden we er zout op. Böhmer maakte die bak dan verder schoon. Verder gebruikten we die bak nooit. Vanuit de ruimte waar die grijze bak zat kwam je in de keuken. Het was een ruime keuken met een groot fornuis en kasten.

Er zaten ramen in aan de kant van Welling, waar je de mensen voorbij kon

zien komen. En dan was er ook nog de wijnkelder. De Vries, de jachtopziener die onderaan de Paasberg woonde, die kwam vaak aan de achterdeur en bracht ons hazen, konijnen of fazanten. Die werden daar dan aan een rek opgehangen met de kop naar beneden. Buiten de wijnrekken stonden hier ook grote ronde bakken en daar hadden ze eieren in. Die kregen ze van de horige boeren waarvan de boerderijen van de familie waren. Boer Gosselink was ook van hun en Have geloof ik ook. Die eieren werden in waterglas gelegd, dat was een gelatineachtig spul, wit doorzichtig. Daar werden de eieren dan in gelegd, zo bleven ze goed. Maar die waren niet lekker om te koken, die kon je alleen maar gebruiken voor bakken en in gerechten, bijvoorbeeld in de cake. Er zat een speciaal smaakje aan. Maar houdbaar waren ze wel.

Meneer hield zo van knollen en één keer in het jaar zei het keukenmeisje Corrie tegen mij: "Oh, morgen krijgen we varkensvoer". Ik zei: "Hoezo dan?" Corrie antwoordde: "Meneer heeft de oude broek aan". Dan ging hij naar buiten, een schepje in de hand en dan ging hij knollen steken. Dat deed hij één keer per jaar. Dan kwam hij met een vracht knollen thuis, die gingen naar de keuken en daar werd er stampot van gemaakt; met peper en zout erin en ik geloof ook spek. Moet je luisteren, ik was achttien en had altijd zin in eten, het was oorlog, ik vond dat lekker! In de oorlog waren er een paar mensen die in de gracht mochten vissen. Alex

Torenkamer, de rode hal

Kasteel Schuylenburg, achterzijde met links het huis van de rentmeester

Bruyns en Floor Klerk die gingen daar vissen en dan kwamen ze aan de bel om vis te brengen. Ik kan me nog herinneren dat ze een paar keer vis hebben gebracht. Die vis uit de gracht smaakte naar modder.

Ook een keer was de telefoon kapot, de huistelefoon. Ze hadden ook een grote vleugel staan, meneer kon geen piano spelen, maar die zei: "Gonnie, als we klaar zijn met de soep, dan zal ik op de vleugel spelen en dan kun je het hoofdgerecht brengen". Ik zat beneden, maar ik hoorde niks. Toen werd er geroepen, boven aan de trap, en meneer zei: "Ik heb toch zitten spelen, en spelen, op die vleugel en je hoorde maar niets". Later hoorde ik wel iets, toen was hij aan het bateren op de vleugel en toen moest het tweede gerecht komen. Ze hadden ook wel eens bezoek en dat was dan, geloof ik, de baron van Rechteren. Die kwam dan eten en andere jonkheren kwamen ook op het diner. Gelukkig had ik huishoudschool gehad en wist ik precies hoe ik de tafel moest dekken. Ik had er voordeel van dat ik dat allemaal wist; links bedienen, rechts afhalen. De familie at boven in de eetkamer en wij aten beneden. Het was oorlog en overal maakten we wat van.

We aten wortelsoep. De wortels werden helemaal gaar gekookt en gepureerd. In soepterrine ging een ei, en dat werd helemaal geklopt en dan ging de kokende wortelsoep erin. Dat aten ze dus ook. Het was misschien wel Pools, want mevrouw was Poolse.

Op een keer kom ik 's morgens boven. De familie had een voormadkast. Mevrouw die struinde alles af natuurlijk, een beetje links en rechts wat te eten halen, het was oorlog. Op een goed moment ging ook de huistelefoon. Gonda moest komen. Ik kwam boven en het was midden op de middag. Lag de hele salon vol groene erwten. Mevrouw had een zak laten vallen en ze waren allemaal over de grond gerold. Groene, harde spliterwten. "Oh, oh, oh," zei meneer, "als jij dienstmaagd was dan kreeg je onmiddellijk ontslag". Toen moesten al die erwten uit alle hoeken komen, daar kon je natuurlijk ook mooi over uitglijden. Als je achttien bent, vind je dat prachtig. Ik heb er vreselijk om moeten lachen.

Huis en gracht aan de voorzijde

Het was oorlog, en het linnengoed was ook niet meer 'je van het'. Ze hadden altijd in een hotel gewoond in Wiesbaden. Ze hadden natuurlijk links en rechts wel wat linnengoed, maar het was ook versteld. Lakens bijvoorbeeld, die waren van twee één gemaakt. Ze waren daar ook maar in komen wonen. Mevrouw ging een keer op pad en ik maakte het bed van meneer klaar, de zieke meneer. Ik moest van mevrouw lakens uitzoeken voor meneer waar hij op kon liggen. Hij had heel veel pijn. Iedere morgen bracht ik hem een bak met heet zand en daar ging hij dan in kneden. Om de vingers soepel te houden. Ja, dat was best zielig hoor. Het was een heel aardige man. Ik had dus het bed voor hem klaargemaakt. Vervolgens kwam mevrouw thuis. Zij had een mantelpakje aan met een hoed met een veertje. Ze kwam aan stappen en zei: "Gonnie heb jij het bed klaar voor meneer voor vanmiddag?"

Boven waren de slaapkamers van mevrouw en meneer. En ook de slaapkamer van mevrouw Jenny. Ook nog een paar meer mooie kamers. Op een dag waren we met de werkster aan het stoffen en schoonmaken. We hebben toen een kast opengemaakt en daar hingen allemaal heel mooie avondjaponnen in. Je moet je voorstellen, achttien jaar en dan in de oorlog. Wij passen natuurlijk. Jurken met open ruggen. Dat hadden we nog nooit gezien. Ik had een zeegroene japon aan met een hele blote rug en mooie open schoenen erbij. Je hebt nog nooit zoiets moois gezien. Wij paradeerden over de gangen, maar opeens hoorden we wat... Op de gang stond een hele grote rieten mand met een deksel erop. Hup, deksel eraf en wij erin, met de avondjurken aan. Bleek het Böhrmer te zijn. Ik zei: "Potverdorie, wat maak je ons nou, we schrokken ons dood. We dachten dat het iemand van de familie was." Böhrmer had ons heel erg aan het schrikken gemaakt. Nou, daarna alles weer netjes op de hanger. Het was wel heel leuk. Boven de verdieping was nog een grote zolder. Daar waren vroeger de slaapkamers van het personeel. Dat waren tien kamers. Aan beide kanten vijf kamers. En daar waren ook vertrekken, waarschijnlijk in de torens. Die waren helemaal vergeven van de duiven: de duiven die gingen er in en uit. Het zat helemaal vol duivenpoep. De houtduiven waren misschien ook wel lekker om te eten. Helemaal boven, op het allerhoogste, was een vierkant vertrek met vierkante ramen, dat was de linnenkamer. Vandaar uit kon je helemaal over de laan kijken, je kon er heel ver kijken. Prachtig licht, je kunt je het zo indenken,

een vierkant vertrek, vier ramen. Daar zaten vroeger de linnenmeisjes. Vroeger in de glorie-dagen, dan kwam de was van beneden en dan zaten de meisjes daar in de kamer te naaien, alles te verstellen. In mijn tijd gebeurde dat niet meer. Wat ze toen deden weet ik niet.

Ik ben tot bijna 1944 op de Schuylenburg geweest, dus niet tot het eind van de oorlog. Meneer die reuma had was behoorlijk ziek. Hij is op 4 oktober 1943 overleden en is begraven in Hoog-Keppel. Er is daar een klein kerkje, dat ligt iets omhoog en daarachter de kerk is het familiegraf. Ik ben er een keer geweest en zag vele namen op het graf staan. Na meneer zijn dood, kwam er een kar, een boerenkar. Ik weet niet waar vandaan, uit Hoog-Keppel of van een boer uit Silvolde. De boerenkar kwam voorrijden en de kist ging er bovenop. En zo reed de wagen met de kist de laan uit, precies weet ik niet hoe het gegaan is, maar ze gingen lopend naar Hoog-Keppel. Het was oorlog moet je denken.

Mevrouw Sonia is toen weggegaan, ik meen naar boer Gosse-link, maar kan ook wel Have geweest zijn, die liggen ook zo dicht bij elkaar. Daarna is alles ont-ruimd en zijn wij weggegaan. Toen was het afgelopen. Freule Sonia is later naar de boer gegaan en daarna is ze naar Velp gegaan, naar een heel duur particulier verzorgingshuis. Dat heet 'Avondzon' of zoiets, en daar is ze overleden.

In het laatste jaar van de oorlog is de Schuylenburg verwoest. Er waren Duitse soldaten in de Schuylenburg gelegerd. En het was ook nog eens hartstikke koud die winter. Het vroor dat het kraakte en in maart lag er nog sneeuw. En dan liepen we door

Kerk Hoog-Keppel

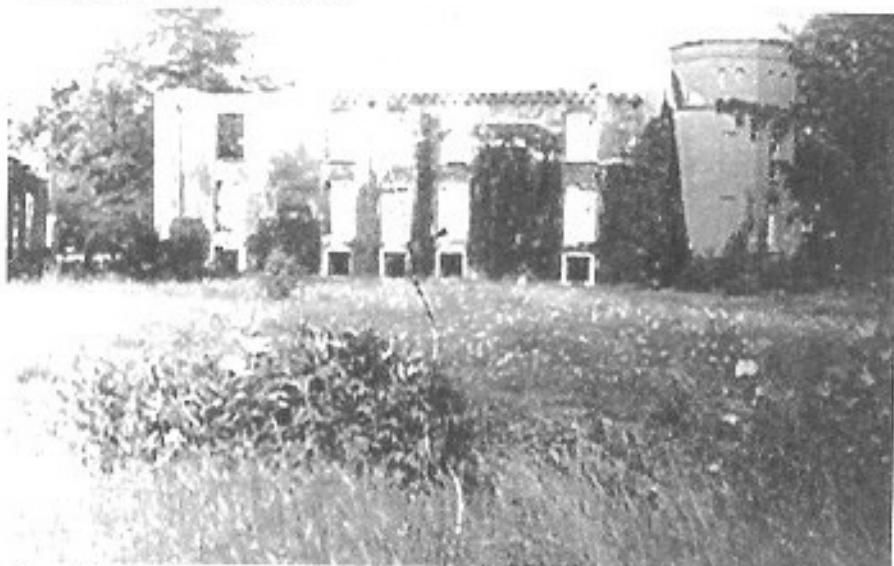
De graven van Jhr. Frank en Sonia van Schuylenburch in Hoog-Keppel

de laan naar de gracht en gingen we schaatsen. Dan was er ook vaak een groep Duitse soldaten aan het schaatsen. Dat waren gewone Duitse jongens en die hadden een commandant of zo, die er dan ook bij was. Op een morgen was ik bij mijn zuster die in de Pr. Bernhardstraat woonde. Het was Tweede Paasdag, 19 maart 1945. Ik denk: "Wat hoor ik dan nou?" Er kwam

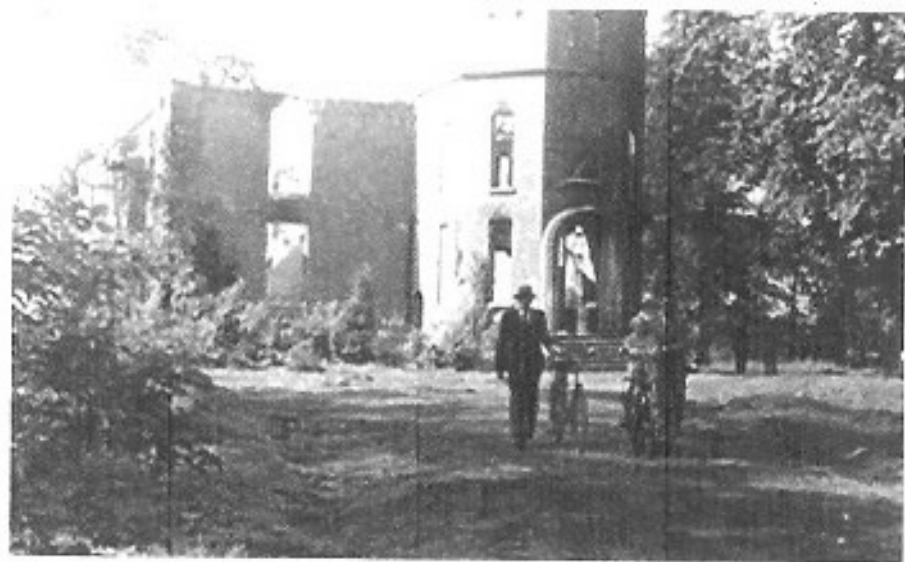

Sonia van Schuylenburch (midden) bij de familie Ten Have op boerderij Have

een stel vliegtuigen over. Op dat moment liep er een heel regiment Duitse soldaten naar de Schuylenburg. Zij losten de andere soldaten af, die al weg waren. Het kasteel was leeg en de nieuwe ploeg liep in de Pr. Bernhardstraat, bij het kerkhof. Daar woonde mijn zuster, langs schilder Ten Have. En op eens komen die vliegtuigen en die beginnen het kasteel te bombarderen, of te beschieten. En die soldaten sprongen bij mijn zuster naar binnen. Een is dwars door het erkerraam gesprongen, door het glas heen, zo in de voorkamer. Opzij van het huis hadden mijn zuster en zwager een keldergat en mijn zwager had daar een radio verstopt. Mijn zwager ging altijd in de kelder naar de Engelse zender luisteren. En daar had hij de radio verstopt met een beetje bladeren erop. Die Duitse soldaat beurde aan de buitenkant het rooster op en sprong zo in het keldergat boven op de radio. Maar die heeft natuurlijk nergens op gelet, die was blij dat hij in dat keldergat zijn vege lijf kon redden. Mijn zuster en zwager zijn zich een aap geschrokken! Daarna gingen die Duitse soldaten naar de Schuylenburg, maar daar konden ze niet meer in natuurlijk. De Engelsen hebben het kapot geschoten; echter er zat geen hogere persoon in, geen generaal of zo. Toen was het een ruïne. Het ging me zo aan het hart.

Kasteel Schuylenburg, ruïne, 1945

Kasteel Schuylenburg, entree toren, Silvoldse kant, ruïne, 1945

Naderhand ben ik nog een paar keer gaan kijken. Aan de voorkant stond nog wat. Hadden ze die ruïne nog maar bewaard, dan hadden ze nog wat gehad, ze hadden er altijd nog een beetje bij kunnen bouwen of het op kunnen knappen. Kasteel Wisch is toch ook weer mooi hersteld!

Terborg 2006

Heemkundige vereniging

Old Sillevold

Opgericht 18 februari 1997

Bestuursamenstelling:

Voorzitter:

Eric Kunst, de Holtplaats 22,

7064 HZ Silvolde.

tel. 0315-32 70 63

Email:

eric.kunst@chello.nl

Secretaris:

André Targelder

Prins Willem Alexanderstr. 5

7064 GH Silvolde

tel. 0315-32 75 90

Email:

secretaris@oldsillevold.nl

Penningmeester:

Anja Arendszen

Ulfseweg 30

7064 BD Silvolde

tel. 0315-32 55 50

Email:

penningmeester@oldsillevold.nl

Bestuursleden:

Bernard Dorrestijn

Leo Helmink

Theo Koolenbrander

Annie Raben

Lidmaatschap:

Vanaf € 13,50 per jaar.

Bankrekening: 9798.45.432

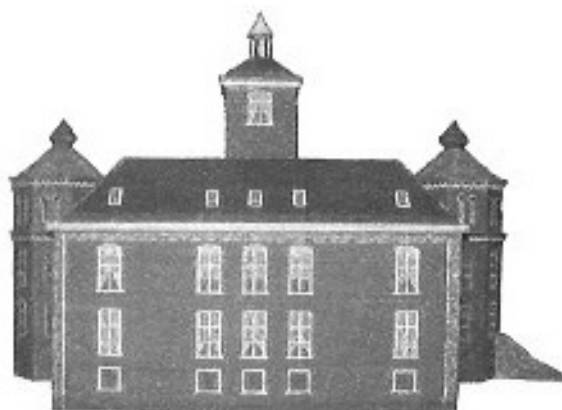
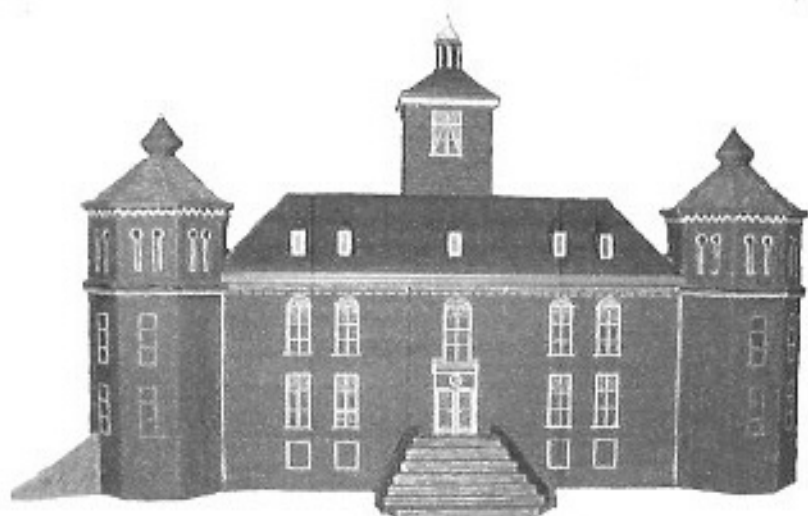
C.V.B. bank Silvolde

Girorekening: 7623162

t.n.v. penningmeester

Old Sillevold

www.oldsillevold.nl

Deze maquette
werd door de heer
Ben Vriezen
gebouwd om
inzicht te krijgen
in het interieur
en de indeling van
de Schuylenburg.

Gonda Frank werd in 1923 in Silvolde geboren en bracht daar ook haar kinderjaren door. In 1950 trad ze in het huwelijk met W.J. Beijer te Terborg. Onlangs vertelde ze ons haar verhaal van haar belevenissen als kamermeisje op kasteel Schuylenburg in de jaren 1941-1943, waarna we 't geheel in dit boekje vastlegden. Zij en wij hopen dat lezers iets van de sfeer in/op een kasteel tijdens de Tweede Wereldoorlog zullen proeven.

Het verhaal sluit af met de dramatische teloorgang van het huis in 1945. Waarom moest de roemruchte historie van de Schuylenburg zo eindigen?

Bestuur *Old Sillevold*

Losse verkoop: € 3,50